

TÄNA LEHES

● Rahvarõivakultuur on väga rikas, huvitav ja üllatusi pakuv. Hageri rahvarõivastest teeme juttu lk 2

● 15 aastat tagasi oli esimene kihelkonnapäev. 1988. aastal, ärkamisajal, tõi sinimust-valge lipu nägemine inimestel piisavalt silma. Lk 2

● Kajamaa külas Esko talus valmistatakse imehead juustu. Lk 3

● Hageri külanõmme Mart Soomre ütleb, et mida erinevamat me oleme, seda huvitavamad. Iga küla peaks leidma oma eripära. Lk 3

● Harjumaal Kernu vallas Haiba külas kerkis neli aastat tagasi punase katusega maja, mis tänaseks on olnud koduks kuuekümnemale kodust ilma jäänud lapsele. Lk 5

● Kajamaa külas on üks päris eriline kool. Lk 5

● Saku Gümnaasiumi 11.klass ehitas lasteaiale mänguväljaku. Lk 6

● Kohilas teevad noored tummfilmi poliitilistest vaadetest. Lk 6

● Anger ja Pahkla kandis on huvitav jalgrattaga matkata. Lk 7

Kihelkond, kodupaik

Juulikuu alguses on taas Hageri kihelkonna päevad. Soovin südamest õnne ja õnnistust nende päevade puhul igale meie kihelkonna elanikule ja külalisele!

Samas tahan esitada mõned päevakohased küsimused ja püüda nendele ka vastata.

Miks me räägime kihelkonnast, kui seda täna juriidiliselt enam olemas ei ole? Kas teeme seda nostalgias mõõdu suhtes või lihtsalt soovist kihelkonnapäevade nime all üks korralik pidu korraldada? Nostalgial on siin kindlasti oma osa. Kui aga arvestada Eesti väiksust ja igasuguste rahvapidude, laadade ja muude ettevõtmiste rohkust, siis usun, et põhjust pidutsemiseks ja meelega hõlmuks leiab iga inimene niigi piisavalt.

Mina julgen seostada kihelkonda, ka kihelkonnapäevi ennekõike kodu mõistega. Eesti keeles on olemas väga ilus ja paljutähendav sõna – kodu, mida võime leida veel teisteski soome-ugri keeltes. Paljude suurrahvaste keeltes see sõna aga puudub. Näiteks, vene keeles, sõna *дом* tähendab küll ka kodu, aga on ennekõike maja. Antud juhul võib teha siis küllaltki selge järe-

duse, et kodu on seostatav majaga. Seal, kus on minu maja või korter, seal on minu kodu. Mis jääb majast välja poole, see ei ole enam minu.

Eestlaste jaoks tähendab kodu enamasti kahtlemata mahub sellesse mõistesse sünnikodu. Olen samas täiesti veendunud, et sellesse mahub meie jaoks veel umbes nii suur ruum, nagu oli omal ajal kihelkond. Ruumina mõtlen nii füüsilist kui vaimset ruumi.

Meil on väga ilusad rahvarõivad – need on kihelkonna rahvarõivad. Eestimaa vanad kirikud on kihelkonna kirikud, mitte nii nagu näiteks Saksamaal, kus igas suuremas külas on oma kirik. Meil on ka kihelkonna surnuaiad. Paljud keelemurded, mis kahjuks enamasti juba unustusehõlma jäänud, seostuvad kihelkonnadega. Tähendab, et minu ja minu kodu tunnetuse hulka on kuulunud, ja usun, et kuulub ka täna minu kihelkond.

Kihelkonna traditsioonid ja väärtushinnangud on kirjutamata seaduseks, see püha, mille nimel on võimalik tunda end ühtse perena ja kogu rahva hulgas end teistest eristada. Mina, minu kodu, minu kihelkond, minu tavad ja traditsioo-

nid – need moodustavad ühe terviku. Usun, et ka kaasaegses Eestis on põhjust nende väärtuste peale ikka ja jälle mõelda.

Oleme teel Euroopa Liitu, püüdes pääseda väiksemast suuremasse, aga samas ei ole kunagi olnud meie kodukohas teeäärred nii prahised kui täna. Millal on kodust saanud ainult maja või korter, kus elan? Ütleme, et mis see teiste asi on, kuidas mina elan. Samas ei ole me inimestena kunagi olnud oma kodus või oma kodumaal, nii võõrdunud ja ükski kui täna.

Küllap on, millele mõelda, mida alles hoida. Vaevalt, et ainult kihelkonnapäevad suudavad meie ootusi täita. Kindlasti on vaja meie kõigi teadlikku tegevust oma kodu hoidmiseks. Et kodu saaks olla tõesti kodu.

Ja siiski, olulise tunnetuse oma kodukoha inimestest ja väärtushinnangutest annavad need hetked kindlasti, kui *kogu vald oli kokku aetud, kihelkond kokku kutsutud*.

Ilusat olemist, kaimud!

JÜRI VALLSALU
Hageri kiriku õpetaja

Kuidas elad, naaber?

Kallis lugeja, täna sa hoiad käes päris uut moodi ajalehte – Kernu, Saku ja Kohila valla ühislehte. Meie ühteitumise ajendiks oli juuli alguses toimuvad Hageri kihelkonna päevad. Kuuluvad ju need kolm ja veel killuke Saue vallast ühte kihelkonda.

Kui palju me õigupoolest üldse teame oma naabritest? Kuidas nad elavad? Mida teevad? Mille üle nad uhkust tunnevad? Sellest lehest saate teada, et Saku vallas Esko talus valmistatakse imehead juustu, Kernu kutsuvad aga Ruilasse ratsutama, Kohila küpsetab keramikat ja kutsuvad 25 krooni eest suurele rockipeole... Sellest lehest leiate veel kolme valla suveürituste kalendri.

Miks mitte sõita naabritele külla ja saada osa nende pidustest. Vahva on ka vahel niisama, kena ja päiksepaistelise ilmaga üks rattaretk ette võtta ning kaeda, kuidas naabritel elu läheb.

See, Eestimaal vast esmakordselt ilmunud kolme omavalitsuse ühisleht on küll praegu ühekordne projekt. Juba järgmine leht, mis teie kodudesse jõuab, on taas see tavapärase, vaid kodukandi uudiseid pajatav häälekandja. Kuid mine sa tea, mis elu ette toob... Seniks aga mõnusat lugemist.

ESNE ERNITS Kohila
ANDRES PITK Kernu
INGRID PÖDER,
EVI JOHANDI,
VIIVI REHEMAA Saku

HAGERI

KIHELKONNA PÄEVAD

5. juuli

11.00 Hageri kirikus jumalateenistus – kontsert

14.00 Kogunemine rongkäiguks Kiisa rahvamaaja ees

14.15 Rongkäik Kiisalt Kurtnasse

15.00 Kontsert Kurtna laululaval, alustatakse ühislaulu ja –tantsuga “Põhjamaa” ning ühislauluga “Kungla rahvas”. Edasi on igal vallal 15 min esinemisaega – Kernu vald, Saku vald, Kohila vald, Saue vald. Iga esinemisploki vahel on ka ühised laulud, tantsud või rahvapillimuusika. Lõpetavad ühendkoorid “Rukkivihud rehe all”.

Kogu kontserdi lõpetab suur ühine tants “Oige ja vasemba”.

19.00 Käsitöölaad Kernus

21.00 Simman Kernus, mängivad “Omad poisid”, peaesineja “Kukerpillid”

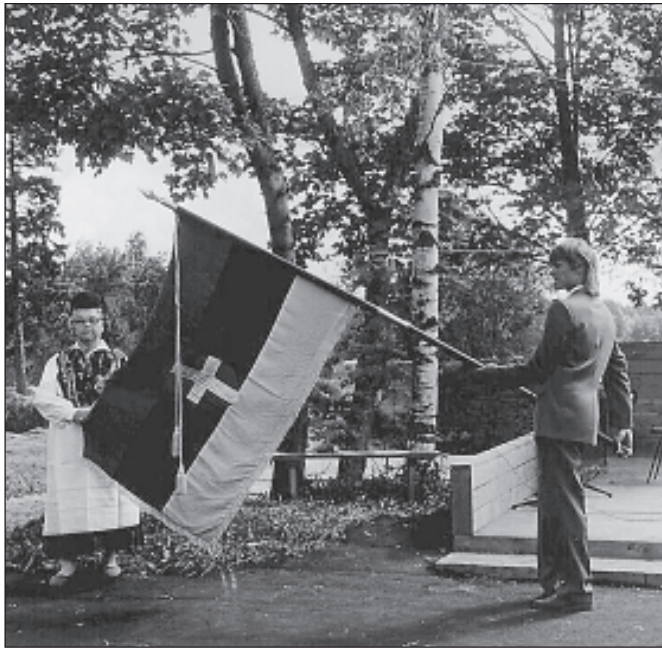
6. juuli kell 12.00 surnuaiapäeva Hageri kalmistul

15 aastat esimesest kihelkonnapäevast

1987. aasta kevadel tekkis rühmal inimestel, eelkõige aga tollasel Hageri muinsuskaitseklubi esimehel Olev Streffil mõte kokku kutsuda Hageri kihelkonna rahvas, et üheskoos maha pidada kihelkonnapidu sama aasta augusti algul. Asukohaks valiti Lümändu mõis. Eesmärgiks oli liita Hageri kihelkonna rahvas.

Kaks nädalat enne plaanitud pidu otsustas korraldav komisjon peo edasi lükata, kuna aeg ei olevat küps. Pandi ka paika uus aeg – 11. juuni 1988. aasta. Asukohaks valiti seekord Hageri rahvamaja park.

Selleks ajaks oli rahvamajas lõpetatud remont, parki ehitatud lava, paigaldatud pingid. Ise mäletan, et korraldav komisjon pidas veel 9. juunil, vaid mõni päev enne suurt kihelkonnapidu, koosolekut.

Aastaid peidus olnud Hageri Hariduseltsi lippu hoidsid 1988.a kihelkonnapäeval Vaike Bürger ja Jaanus Ringmäe.

Seal unistati, et vahva oleks, kui rongkäigus leviks originaalne Eesti Vabariigi sini-

must-valge lipp.

Teadsin üht peret, kes aastate eest müüs oma maja ära ja kolis siitkandist ära. Kolimise ajal kutsusid nad mind külla ja näitasid põõningult prahi alt leitud, aga küllaltki hästi säilinud sini-must-valget lippu. Koos otsustasime siis, et see lipp tuleb säilitada. Vahepeal enne Hageri kihelkonna päeva otsisin selle pere üles, kes lipu oli leidnud ja palusin luba kasutada lippu meie peo rongkäigus. Sain jaatava vastuse. Oh üllatus! Kümme aastat tagasi põõningult leitud sini-must-valget lippu lahti rul-

lides selgus, et peidus oli tõeline reliikvia – Hageri Hariduseltsi lipp, mis tiktud 1932. aastal kohalike naiste poolt. Seda lippu oli otsitud juba mitu aastat.

11. juuni hommikul kell 7 kostusid kirikutornist pasunahelid. Kell 11 hakkas Hageri rahvamaja juurest liikuma rongkäik. Kõige ees ratsanikud, seejärel muinsuskaitseklubi kõige noorem liige Jaanus Ringmäe, kes kandis Hageri Hariduseltsi lippu. Selle nägemine tõi paljudele pisarad silmadesse. Rongkäik peatus pastoraadi maja juures, kus avati mälestustahvel tekstiga: “Selles majas asutati 1907. aastal Hageri Hariduselts.”. Rongkäik suundus tagasi rahvamaja juurde.

Tervitussõnad ütles tollane Kohila sovhoosi direktor Kalle Talviste. Tema sõnavõtt pani rahva mõtlema elu põhiväärtuste üle. Kihelkonnapeo leelotasid lahti Laine Mesikäpp ja Salme Vasari. Tervitusi tõi ka Eesti MK seltsi esimees Trivimi Velliste.

Esinejaid, tantsijaid-lauljaid oli Kiisalt, Kernust ja Sakust. Oldi kui üks suur pere. Osavõtjate arv küündis paari tuhandeni. Väga sõbralik ja kõitev pidu kestis südaööni.

Korraldav komisjon otsustas, et järgmine kihelkonnapidu peab toimuma 10 aasta pä-

rast, 1998. aastal.

Vahepeal peeti väiksemaid kihelkondlikke üritusi Haibas (1989) ja Sakus (1990).

II Hageri kihelkonna päeva korraldamiseks moodustati peakomisjon (esinaine Ülle Udam) ja toimkonnad.

13. juuniks 1998. a, II kihelkonnapäevaks oli rahvamajas kapitaalremont lõppemas. Külalastajatele oli avatud vaid saal ja II korruse ruumid. Täielikult renoveeritud maja lõhnas veel värvi järele. Õues oli tollane vallavanem Priidu Rõõmus töömeeste ja tõstukiga, et maja tornitippu paigaldada tuulelipp. Kell üheks öösel oli see tähtis töö tehtud.

Rahvamaja pargis käis samal ajal suur sigin-sagin, avatud oli laad ja söögikohad. Kell 10 avati apteegimajas Hageri muuseum. Südapäevaks kogu-

neti kiriku juurde, kust rongkäik liikus rahvamaja poole. Peo avasõnad ütles Ülle Udam, leelotas jällegi Laine Mesikäpp. Päev oli täis mitmesuguseid üritusi. Lastele pakkus suurt huvi mootorrattasõit. Oma võimeid sai proovile panna kiikingus. Külalastati vana koolimaja parki, kalmistut. Õhtusel simmanil mängis ansambel Wallavanem. Hilisõhtul kuulutas suur ilutulestik peo lõppenuks.

Tulemas on jällegi suur kihelkonnapidu. Jõudu ja jaksu teile selleks, korraldajad!

Oma meenutusi kihelkonnapäevadest pajatas MIHKEL TOMSON Hageri muuseumi juhataja

II kihelkonnapäeval avati Hageri muuseum. Pildil muuseumi juhataja Mihkel Tomson (vasakul) ja tollane Kohila vallavanem Priidu Rõõmus.

1998.a kihelkonnapäeval tutvustati Eestimaa piirkonnade rahvariideid.

Millised on Hageri rahvarõivad?

Kihelkonnapäeva tähistamise aegu on jälle põhjust rääkida Hageri rahvarõivadest ja nende õigest kandmisest.

Rahvarõivad jaotatakse üldiselt kolme ossa:

- pidulikud rõivad (seisuriided, mida hoiti hoolega ja pärandati lastele).
- käimise rõivad (käimariided vähempidulikeks käikudeks).
- töö rõivad (pidamise riided, mida kanti iga päev, mis tehti kehvemast materjalist ja kaunistusteta).

Meie võtame vaatluse alla pidulikud rahvarõivad.

Tänapäeval kantakse rahvarõivaid, mis jäävad enamasti 18.-19. sajandisse. 19. sajandi lõpp tõi palju uuendusi ja linnamoelisi mõjutusi. Nii jagangi Hageri riided vanemateks ja uuemateks.

Hageri kihelkonna naine ei kandnud palju ehteid

Hageri naine ei olnud kuigi uhkeldav. 18.-19. saj viimase veerandini kanti pikitriibulist kaharat seelikut, valget linast lihtsat särki, selle peal tumepruuni, hiljem potisinist pikka kuube. Abielunaine kandis linast põlle. Jõukam naine

19.saj kanti Põhja-Eestis kaapotkleite

ostis põllesitsi poest. Eriti hinnatud oli õhuke klaarriie.

Peakatteks oli vanemal ajal tanu, 18. sajandi teisel poolel alustas oma võidukäiku suur moerõõgatus – pottmüts. See peakate oli pappalusel, õhuke-

se polsterdusega, kuklas uhked siidilindid. Abielunaised kandsid otsmikul pitsi (treemelit), tüdrukute peakate oli pitsita. Kui tüdruk sai lapse, pidi ta kandma pottmütsi ilma lintide ja pitsita. Katmata peaga ei

tohtinud naised ei süüa ega üle õue minna.

19. sajandi viimasel veerandil toimusid rahvarõivamoos suured muudatused. Inimesed said jõukamaks, tulid linnamõjutused. Põhja-Eestis kanti kaapotkleite (triibulised või ruudulised kroogitud seelikuosaga poeriidest kleidid), õlgadel oli naistel puuvillast või siidriidest pitsiga ääristatud õlarätt. Triibuseelik asendati ruuduliselega. Liistik (vest) oli tumedast kalevist seesilise (volti seatud) ääreribaga rõivaese, mida kanti särki peal.

Eesti Rahva Muuseumis on säilinud ka üks kena sirelililla kampsun (hiljem nimetati jakiks) uhkete õlakaarelt kurrutatud varrukatega. Avara kaeluse ääres ja varrukaotstes on tikand.

Hageri naise särk oli lihtne, kaelusest, varrukasuust ja õlajoonelt nõelkurrutatud (nimetati kortskäisteks, krooksuvarrukateks). Tikand oli tagasihoidlik, valge, tiktud olid õlalapid ja mansetid. Tikandiks sobib hästi linnusilmapiiste-kiri.

Sukad olid valdavalt valged, lihtsad, hiljem ka azuur-

ses koes, kingad olid tumedad, kinnised.

Ehetest kanti tagasihoidlike kuhiksõlgi, preese, silmadega preese (punaste kivikestega), kaela riputati hõbekette ja kodaratega rahasid. Ehteid ei kantud väga rikkalikult. Pulmadeks pidi peigmees kinkima pruudile mitu erinevat pottmütsi ja komplekti hõbeehteid. Kui peigmehele ei olnud see võimalik, pidi pruut kandma laenatud ehteid.

Hageri kihelkonna mees sai oma viltkübaraga hobust joota

Põhja-Eestis ei olnud meesterõivastuses paikkonniti väga suuri erinevusi. 19. saj lõpul läks tänu linnamõjutustele moodi potisinine põlvpükstega ülikond. Särgi krae muutus püstiseks, kraenurgad pöörati maha. Vattidele olid iseloomulikud kaarjalt lõigatud (vilisnurkadega) hõlmad, laiad reväärid, püstkrae ja kaks rida metallnõõpe. Selja taga lipid (lahtised voldid).

Mõned jõukamad talumehed, käsitöölised ja mõisa ametimehed kandsid ka tolle-aegsele moele vastavaid saterkuubi.

Vati all kanti vesti, mille seljaosa oli linasest ja hõlmad siidriidest. Kanti ka ostetud riidest kaelarätte.

Sukad olid pruunid või sinised, kinnitatud värviliste säärepaeltega. Jalanõudeks tumedad kinnised kingad.

Peas kandsid mehed kõva, ülalt laieneva rummuga viltkübarat (kaapkübar). Kergem peakate oli siiludest õmmeldud murumüts või niidimüts.

Vanasti tehti kübar lambavillast ja rukkijahust, mis oli nii hea peakate, et sellel võis istuda ja isegi hobust joota.

Rahvarõivaste valmistamine oli suur kunst ja palju aega nõudev töö. Tänapäeval kanname rahvarõivaid ainult väga pidulikel puhkudel. Nende kandmisel on ka palju reegleid, millest kinnipidamine näitab kandja asjatundlikkust.

Rahvarõivakultuur on väga rikas, huvitav ja üllatusi pakkuv. Soovin lugejale avastamisrõõmu!

Head peotuju!

**KAI UPS
Kernu valla
kultuurijuht**

Saku vald

Saku vald asub Harjumaa keskosas, hõlmates 171 km². Vallas elab 7366 inimest, kellest kolm neljandikku on koonduvad kolme suuremasse asulasse: Sakusse, Kiisale ja Kurtnasse. Peale asulate on vallas 19 küla, suuremad nendest Männiku, Jälgimäe, Tagadi ja Üksnurme. Vallale on kuulsust kogunud 1820. a Saku mõisa õllekõõgina alustanud Eesti- ja Liivimaa vanim õlletööstus – Saku õlletehas.

Saku vallavanem on Sven Kesler, vallavolikogu esimees Marek Linnutaja.

Kernu vald

Kernu vald asub Harjumaa lääneosas. Valla pindala on 175 km², siin elab 1756 inimest. Kernu vallas on 17 küla, administratiivne ja kultuurikeskus asub Haibas.

Valla üheks eripäraks on suur aianduspiirkond Äasmäe-Haapsalu maanteest põhja pool, kus asub ligikaudu 300 aiama ja suviti puhkab enam kui 10 000 linnainimest.

Praegust nime kannab vald 1920. aastast, mil ajalooline Kirna-Kohatu vald ümber nimetati. 1938. aastal liideti Kernu vallaga osa Laitse vallast. 1961. aastal liideti vald, sel ajal küll külanõukogu, Nissiga. Kernu vald taastati ühena vähestest 1993. aastal.

Kernu vallavanem on Enn Karu, vallavolikogu esimees Kuldar Paju.

Kohila vald

Kohila on Rapla maakonna põhjapoolsem vald. Keskseks Keila jõe kaldal asub Kohila alev, mis arenes tänu paberivabrikule ja raudtee rajamisele. 2002. aastal ühinesid Kohila alev ja vald üheks omavalitsusüksuseks. 230 km² suurusel maatükil elab 6121 inimest.

Vaatamisväärsusteks endised Tohisoo ja Kohila mõisa hooned, Sillaotsa veski koos paisuga. Kohilast 6 km lääne pool on kihelkonnakeskus Hageri, kuhu rajati esimene kirik juba 1221. a. Hageri lähedal on vanad Sutelma mõisa varemed koos originaalse väravatorni, tiikidesüsteemi ja pargiga. Hageri ümbrus on tuntud ka muististe poolest.

Vallas on vanadest mõisahoonetest säilinud veel Rabi vere ja kaunis varaklassitsistlik stiilis Lohu. 13. sajandist pärineb Kohilast 2 km lõuna poole jääv Loone muinaslinn, eestlaste vabadusvõitluse tugipunkt, ja Kohilast 6 km idas Angerja oja kaldal Angerja vasall-linnuse varemed (linnuse pärineb 15. sajandist).

Kogu piirkonna maastikku ilmestavad omapärased karstilehtrid ja kultusekivid. Tuntuim neist on Pahlka Suurkivi, mis on kohaliku rahva poolt ristitud Eestimaa kivide kuningaks.

Kohila vallavanem on Andrus Saare, vallavolikogu esimees Riho Pihlapuu.

Ennast peab ise huvitavaks tegema

Sel kevadel valiti Hagerisse uus külvanev - Mart Soomre. Paarikümnest külakoosolekule tulust hääletas tema poolt 13. Mart ei ole põline hagerlane vaid mõne aasta eest pealinnast maale rahu ja vaikust otsima tulnud mees.

Mis tunne on olla külvanev?

Ega polegi mingit erilist tunnet. Pole ju mingit erilist vahet, kas ma olen külvanev või seesama aktiivne inimene kes enne. Vastutus on ainult suurem.

Oled sa mõelnud sellele, miks Hageris on inimesed suhteliselt passiivsed. Ka külakoosolekule tuli vaid paarikümne inimest?

Selle üle on palju mõeldud... Kui ma siia veidi üle viie aasta tagasi elama tulin, siis ma ei plaaninud ka külakoosolekule hakata. Tulin siia lihtsalt elama. Aga elu on mind kord selliseks teinud, et väga noruspäi kusagil nurgas ei taha istuda.

Ma arvan, et inimesed ootavad kiireid uuendusi ja kui muutusi ei ole näha, siis lüüakse käega. Teine oluline asi on infolevik. Tihti peale ei teata, kui miski ettevõtmine toimub. Kuulutus võib olla küll lehes ja poe seina peal, aga igaüks lehte ei loe ja poes ei käi ka. Inimesi tuleb lihtsalt taga utsi-

Mart Soomre tütrega.

tada. Kõige parem infolevi on suust-suhu jutt. Räägid tuttavatele, need omakorda edasi. Aga üks liiga palju on ka käealgõõmist. Ah, see ei ole minu asi... Ka see senine aktiivsem seltskond on juba osalt käega lõõnud. Me üritasime teha, aga kohe ei tulnud välja ja ah... (viipab käega), mul on omalgi tegemist küllaga. Aga ehk aegade jooksul hakatakse taas tegutsema.

Oled rääkinud, et kõigepealt tuleb asutada külas mittetullundusühing, miks?

MTÜ kaudu saame nii Eesti riigilt kui Euroopa Liidult raha taotleda. Kui lähen mina,

külvanev Mart Soomre raha küsima, siis ei saa me midagi. Kui on põhikiri paigas, siis järgmisena tuleb koostada tegevuskava, milleks võib osaliselt olla ka juba tehtud Hageri küla arengukava. Lihtsalt niisama koos käia on ilus ja hea, aga kui räägitut paberi peale kirja ei pane, siis need jäävadki vaid ilusateks juttudeks.

Kõigepealt tuleks Hageri ära kaardistada, kas või mõne kunstniku joonistusega, et siin on kirik, seal kõrts jne.

See mõte meil oli panna viidad välja kas või bussijaama juurde. Ja suur kaart ka, kus

on Hageri ja ümbruskond. See on sul hea mõte lasta mõnel kunstnikul joonistada, kes võtab geograafilise kaardi aluseks ja joonistab ise peale olulised kohad. Kui viidad üleval, küll siis vaatamas ka käiakse. Ennast peab ise huvitavaks tegema. Ega üheülbalisus, et teeme üle Eesti kõik ühtemoodi, ei kõida turiste. Mida erinevamat me oleme, seda huvitavamad.

Ega meil siin loodulikult kaunist nii väga palju näidatavaid pole?

Tegelikult ikka on. Kuigi Hageri kant on tasane, pole suuri jõgesid ega järvi aga kui pisut ringi käia, siis neid huvitavaid asju on palju.

Mis saab Hageri muuseumist, selle saatuse suures küla otsustada?

Jah, Hageri muuseum on eriti väärtus. Juba selleks on vaja MTÜd, et küla tehtud otsustel oleks juriidiline alus. Kui me oleme ametlikult registreeritud ja riik on meid tunnistanud, siis me saame teha otsuseid, et tahame seda asja just nii. Minu nägemuse järgi peab Hageris muuseum olema. Maja on aga väga halvas olukorras ja kui renoveerimistööd paari aasta jooksul ette ei võeta, siis võib-olla polegi enam, mida korda teha.

Seoses sellega tuleks küla arengukava üle vaadata?

Seda kindlasti, ega arengu-

kava polegi selline, et on ükskord kirjutatud ja nii jääb. Aga arvan, et esialgu piisab, kui seda aastast paar korda üle vaadata. Asjad, mida oleme saavutanud, välja võtta ja uued mõtted juurde panna. Ka kõik unistused, mõtted ja soovid tuleb kirja panna. Kui hakati rääkima uue koolimaja ehitusest Hagerisse, siis öeldi ka, et teete nalja või – Hagerisse uus koolimaja! Ma käisin mitmel koosolekul, kus see mõte naerdi välja. Aga nüüd on uus koolimaja olemas. Unistused on teostatavad, kui selles suuna liikuda.

Sa pole ju tegelikult üldse Hageri mees, vaid hoopis mõne kilomeetri kauguselt Kongo külast?

Jah, Kongo kuningriigist. Nimi on hea ja iga suvi teevad turistid seal ikka pilti. Kust see nimi on tulnud, seda ei tea. Olen uurinud küll, mitmesuguseid legende kuulnud, näiteks et seal oli kord üks küla mees, kes Aafrikas käis ja tagasi tuli. Aga 1905. a olevat sinna ehitatud popsikoht ja naisrätsep majas olnud. Traditsioonid jätkuvad, minu naine on ka rätsep.

ESNE ERNITS

Kajamaa külale toob kuulsust Esko talu piim ja juust

Esko talu mainitakse esmakordselt 19. sajandi keskel. Esimene talumaade kaart pärineb aastast 1872.

Läbi aegade on talus peetud piimakarja ja sama liini jätkame ka täna. Lisandunud on piima kodu töötlemine, lihaloomade kasvatus ja peamiselt oma tarbeks seemnekasvatuse.

Piimast valmistatakse kohapeal juustu, jogurtit ja kohupiima. 2003. aastal tunnustati Esko talu toodetud Saku juust Tunnustatud Eesti Maitse märgi vääriliseks.

Talu kasutada on 160 ha maad, sealhulgas 10 ha metsa. Kari on 100pealine, millest sügiseks hakkab lüpsma 40 lehma. Osa piimast realiseerime

toorpiimana kohalikele lasteaedadele, ülejäänud töödeldakse oma talu juustukojas.

Esko talus on 6 hooaega filmitud TV seriaali Örne 13 maaeluga seonduvaid kaadreid.

Töötame suunas, mis väärtustaks talu kui turismiobjekti eelkõige tootmistalud mudelina.

Pere on neljaliikmeline: peremees Vello, perenaine Sirje, poeg Gunnar ja tütar Kadri.

Oleme osalenud vabariiklikul võistlusel Paremini heakorrastatud tootmistalud 1996 ja saanud auhinnalise kohta; konkursilt Talu – toimiva küla süda saime tänukirja.

VELLO EENSALU
Esko talu peremees

Esko talu Saku juustul on Tunnustatud Eesti Maitse märk.

Kiisa rahvamaja aknad on valged südaööni

Jaagu talu, mis pärast pererahva sõidutamist Siberisse 1941. a tühjaks jäi, on näinud mitmeid aegu. Küll on selle katuse all olnud ladu, küll kanala, mõnda aega seisid ta päris tühjana ja kogus aegade kultuurikihti. 1956. a otsustasid tollased Kiisa noored, et sellest saaks tore kooskäimise koht, kui käed külge panna ja maja korda teha. Nii saigi Kiisa aleviku rahvas endale kogunemispaiga. Selle katuse all asub rahvamaja tänase päevani.

Majas käib koos 11 huviringi, mis hõlmavad tegutse-

Ühenduse üritustele ja Eesti Evangeelse Messia Koguduse jumalateenistustele.

Tegelikult on tore, et rahvamaja on aleviku tõeline keskus. Paljudele abivajajatele oleme püüdnud toeks ja nõuandjaks olla nende probleemide lahendamisel.

Meie maja saal on küll väike, kuid seda kasutatakse nii pulmade, juubelite, peiede kui muude perepidude pidamiseks.

Meil on ka oma helesinine unistus – uus maja, kus ühe katuse all oleksid nii rahvamaja

kui raamatukogu ja et meil oleks ringide tegevuseks normaalsed tingimused – ruumid, kuhu mahume nii, et me üksteist ei sega. Niikaua kui see ilus unistus ei ole veel täitunud, püüame sõbraliku perena õlg-õla kõrval edasi tegutseda.

Rahvamaja elab senikaua kui seda vajatakse. Ja praegu küll huvilistest puudust ei ole. See on ütlemata tore tunne.

MARIANNE RANDE
Kiisa rahvamaja juhataja
SIRJE KALJASPOOLIK
kultuuritöötaja

EELK Hageri koguduse TEATED

Pühapäeval, 22. juunil:

12.00 Jumalateenistus armulauaga. Mängib koguduse keelpililiansambel.

Laupäeval, 28. juunil:

11.00 Rahvakultuuripäeva raames toimuv KONTSERT-PALVUS.

Kavas eesti vaimulik rahvamusiika. Laulab Hageri koguduse ühendkoor.

Pühapäeval, 29. juunil:

12.00 Jumalateenistus armulauaga. Orelimuusika.

Laupäeval, 5. juulil:

11.00 HAGERI KIHELKONNAPÄEVADE KONTSERT- AVAJUMALATEENISTUS.

Laulab Hageri koguduse ühendkoor.

Pühapäeval, 06. juulil:

12.00 SURNUAIAPÜHA jumalateenistus Hageri kalmistul. Mängib koguduse pasunaorkester ja laulab ühendkoor.

Pühapäeval, 13. juulil:

12.00 LEERIPÜHA jumalateenistus armulauaga.

Laulab kammerkoor "Lambertus".

Pühapäeval, 20. juulil:

10.30 Kuulutustund kirikus. Tundi juhivad perekond Vahtramäe.

12.00 Jumalateenistus armulauaga. Mängib koguduse keelpililiansambel.

16.00 Vabaõhujumalateenistus Varbola linnamäel.

Kaasa teenivad Hageri, Rapla, Märjamaa ja Nissi koguduste vaimulikud ja muusikud.

Pühapäeval, 27. juulil:

12.00 Jumalateenistus armulauaga. Orelimuusika.

Loone linnus sai silla

Juuni alguses paigaldati Loone linnusele Kohila külje all uhke puust sild. Ehitajaks firma Laarmann&Co Pärnust. Uue silla üldpikkus on ligi 30 meetrit, silla ava - 20 meetrit, käigutee laius on kaks meetrit kolmkümmend sentimeetrit.

Ümarpalkidest sild ehitati valmis Toris, võeti siis lahti ja viidi immutamisele Paliveresse ning Loone linnusel monteeriti poolteise nädalaga uuesti kokku. Sild toetub tugevatele raudbetoonsammastele. Firmajuhi Eino – Jüri Laarmanni sõnul peaks see vastu pidama aastakümneid.

Silla paigaldamine ei läinudki nii lihtsalt, kui loodeti. Mõne tunni asemel võttis see

Loone linnuse sild peaks ehitaja arvates vastu pidama aastakümneid.

aega koguni kolm päeva. Põhjuseks liiga pehme jõekallas, mis tegi kraanade töö raskeks. Loone linnuse kõrval olnud aseldamist vaatamas käinud val-

larahvas arvas, et lihtsam oluks ju vintsidega üle jõe tõmmata. Kohila vallavanem Andrus Saare ütles aga, et see oleks kahjustanud linnust ennast.

Loone linnusele sai ka 1970ndatel aastatel silla kaudu. Linnusel peeti rahvapüüsid, tähistati jaanipäevi. Kuna sine sild oli aga kergema konstruktsiooniga ja jääminek jõel sai sellele saatuslikuks. 1990ndatel aastatel on Kohila vallavalitsus teinud linnusel hooldustööd – raiunud maha võsa ja niitnud rohtu. Loone on Kohila rahva seas ka populaarne piknikupidamise koht. Seni oli aga linnusele ligipääs raskesti just silla puudumise tõttu.

Loone linnuse silla pidulik avamine on 21. juunil kell 20.

ESNE ERNITS

RAHVAKULTUURIPÄEV 2003 KOHILAS 28. juunil

ÄRATUSMANGUD Kohilas, Hageris, Prillimäel jm.
Kell 10-11 Saksofonimäng Veski röödul, pritsumeeste puhkpillihüüd, vedru- ja hobuvankriga peokuulutajad, kirikukellad hüüavad üle maakonna!

VAIMULIK MUUSIKA ja LAUL

Kell 11-12 EELK Hageri Lambertuse kirikus
kell 15-16 Kohila Baptistikoguduse palvelas
kell 19-20 Anjerja Issanda Taevaminemise koguduse kirikus
Esinejateks meie maakonna koguduste koorid, pasunakoovid, kirikumuusikud jt. Oodatud on ka külalisesinejad naabermaakondadest ja sõpruspiirkondadest väljaspool Eestitki. Ühtekokku ca 18 erinevat kollektiivi.

PÄRIMUSKULTUURI blokk - NII LAULSIME ME ENNE-MUISTE...

Kell 12.30 – 13.30 Hageri Rahvamaja kiigeplatsil

Esinejateks meil ja mujal tegutsevad folkloori- ja rahvamuusikaansamblid. Rahvakalendri tähtpäevadeks ettevalmistatud folkloorikavad. Muistendid, naljad, rahvapärilised, vanasõnad jms (Kiitsharakad, Heinariitit jt). Oodatud on esinejad ka naabermaakondadest.

KOHILA ALEV VABA LAVANA

Kell 13- 16.00

Kavas:

Näitemäng – Aigi Pall (Paemuuseumi ruumides etendatakse EESTI MUINASJUTTE)

Rapla maakonna tippkooride, harrastuskooride, rahvatantsu- ja rahvamuusikakollektiivide esinemine, keelpilliansamblid

Esinemisaigad:

Paemuuseumi esine /näitemäng/
Kapa-Männiku võrkpalliplatsil /lastekoovid/
Alevi keskväljak /puhkpill/
Vallamaja esine /rahvatants ja rahvamuusikud/
Putke mägi /koovid/
Koolimaja siseõu /harrastuskoovid/
Tohisoo mõisa terrass /tippkoovid/
Tohisoo mõisa esine /keelpilliansamblid/
Lasteaia siseõu /mudilased/

Näitused – Mahtra Talurahvamuuseum, Hageri muuseum, koduloo-uurijad
Rapla kihilkondade rahvariided ja vöökirjad.
Hageri kihelkonna lugu.
Kapa-Kohila läbi aastasade

Käsitöölaad - VALLAMAJAST TOHISOONI Viljandi mnt kõnnitee ja autotee vahelisel haljasalal.

* **16.00 PUHKPILLIORKESTRI KONTSERT kooli staadionil**

Esinejateks Rapla Pasunakoor; Märjamaa Puhkpilliorkester; Vigala Puhkpilliorkester; Rapla maakonna Noorte Puhkpilliorkester ja külalisorkester Madonast (Läti)

* **16.30 TULJAK – kooli staadionil**

Tantsivad segarahvatantsurühmad, mängib puhkpilliorkester ja laulavad koorid

RAHVAKULTUURIPÄEV 2003 AVAMINE – kooli staadionil

* **17.00 TANTSUPIDU kooli staadionil**, pühendatud U.Toomi 100.sünniaastale. Esitatakse tantsutaadi ja tema õpilaste loomingut, samuti Hageri kihelkonnast pärit Mait Agu loomingut.

* **18.30 – 19.30 RONGKÄIK, Kooli tn- Viljandi mnt – Loone linnus (2,5 km)**

Marsivad kõik rahvakultuuripäeval osalevad inimesed, nii esinejad, külalised kui ka pealtvaatajad.

* **20.00 LAULUPIDU Loone linnusel**

* **22.00 – 01.30 SIMMAN** koos ansambliga ARMASAEG

* **Kell 22.00 VÄIKE ÖÖMUUSIKA ÖÖBIKUORUS** (kutsetega)

Kohila on suure peo ootel

Kohila alevis ja selle ümbruses on 28. juunil Rapla maakonna RAHVAKULTUURIPÄEV. Mis ettevõtmisega tegu, sellest räägib meile HEINO PALL, rahvakultuuripäeva projektijuht.

Mis päev see rahvakultuuripäev on?

Raplamaal on saanud traditsiooniks korraldada laulu- ja tantsupidu neil aastatel, mil ei toimu vabariiklikku laulu- ja tantsupidu. Seni aga ei puudutanud see selliseid rahvakultuurialasid nagu käsitöö, näitekunst või mida iganes. Tahtsime ka need selle päevaga siduda – sestap tegimegi juba kolmandat korda rahvakultuuripäeva.

Kohila on kohe nii suure amspu võtnud?

Ma leian, et asju peaks kogu aeg täiendama. Laulu- ja tantsupidu oleks muidugi lihtsam olnud teha. Aga ma usun, et see päev on nüüd mitmepalgelisem ja rahvale huvitavam. Lisaks laulu kuulamisele ja tantsu vaatamisele saab nautida käsitööd, näitekunsti, muuseumid säitavad üles huvitavad näitused. Miks mitte propageerida erinevaid kultuurihä-

rusid.

Ja sündmused ei ole ainult Kohilas...

Kuna Hageris on väga uhke kiigeplats, mida Kohilas veel ei ole, siis pärimuskultuuri osa on seal. Vaimulikku muusikat saab kuulata Hageri kirikus. Päev lõpeb Loone linnusel.

Päev on huvitavaid ülesastumisi täis, aga kui vihma kallab?

Nii ei saa läheneda. Ma loodan, et rahvakultuuritegijaid võimalikud vihmabiniad ei heiduta ja lauldes-tantsides saavad jagu ilma stiihiast. Mina püüan küll alati optimistlik olla. Pessimistlik olles võiks üldse kõik tegemata jätta. Kindlasti tuleb ilus ilm, päike särab, kõigil on hea ja hubane.

Kui palju rahvakultuuripäevale esinejaid tulemas?

Esinejaid on oodata paar tuhat, lisaks veel publik. Kohilas ja selle ümbruskonnas on ligi viisteist esinemiskohta, publikut ja tegijaid peaks jõudma igale poole. Käsitöölaadale on registreerunud üle 20 tegija ja iga päevaga see arv suureneb. Käsitöölaad kulgeb Viljandi maantee ääres, päästameti hoonest kuni Tohisooni.

Kuidas ennast veel nädalaja-

Rahvakultuuri päeva projektijuht Heino Palli sõnul on Hageri kiigeplats just sobilik pärimusmuusika kontserdi kohaks.

gu päevi enne suurt pidu tunded?

Kuna olen lõpetamas Pedagoogikaülikooli, siis oli plaan rahvakultuuripäev teha oma diplomitööna. See oleks olnud suur ja tore ettevõtmine. Kuna aga kool saab enne läbi kui rahvakultuuripäev toimub, siis... Aga olin oma jahsõna öelnud, siis ma selle töö ka lõpule viin.

See töö on suur ja huvitav. Minu arvates tuleks rahvakultuuri rohkem propageerida. Praegune elu on liiga mate-

riaalne. Pigem ehitam midagi, saan raha ja siis olen õnnelik. Raha on ka muidugi vaja, aga kas õnnelik olemiseks sellest piisab? Minu arvates on inimeste entusiasm midagi ilusat teha alus õnnele. Minu lähene mine on tõesti pisut teistsugune - pigem olgu sul sada sõpra kui sada krooni. Aga kahjuks sellise suhtumisega inimesi jääb järjest vähemaks.

Jõudu sulle!

ESNE ERNITS

Liikluskorraldusest Kohilas rahvakultuuripäeval

Laupäeval, 28.juunil Kohilas toimuvale maakonna rahvakultuuripäevale on oodata

siia alevisse tavalisest tunduvalt rohkem sõidukeid. Tänavatel ning mujal avalikes kohtades on liikumas tuhandeid inimesi – maakonna suure tege lasi ning külalisi. Kõik see vajutab oma pitseri igapäevasesse sisseharjunud liikluskorraldusse ning sunnib enam arvestama kaasliiklejatega.

Kogu päeva ulatuses, kell 8.00 – 20.00 kehtib alevis liikluse kiirspirang 30 km/tunnis.

Väikesõiduvahendite par-

kimiskohtadeks on lisaks olemasolevatele parklatele ka alad, mis asuvad ürituste (käsitöölaad, näitused, kontserdid jm.) toimumise paikade vahetus läheduses. Nendeks on Vabaduse ja Jaama tänava vaheline

alad, mis asuvad ürituste (käsitöölaad, näitused, kontserdid jm.) toimumise paikade vahetus läheduses. Nendeks on Vabaduse ja Jaama tänava vaheline alad, mis asuvad ürituste (käsitöölaad, näitused, kontserdid jm.) toimumise paikade vahetus läheduses. Neile lisanduvad vajadusel Luha, Nurme, Välja, Kuusiku, Tuletõrje, Metsa, Metsa-põik, Lepaluku, Hommiku, Toome-põik, Lõuna, Aia, Liiva, Rahvamaja, Kapa, Turu, Männiku, Raudtee, Lai, Kooli ja Posti tänavad. See-

parast on palve nende tänavate elanikele - suhtuge mõistvalt parkijatesse ning abistage neid selles olukorras.

Viljandi mnt Keila jõe sillast kuni Tohisoo pargini on parkimine lubatud ainult Rapla suuna teeserval kuni kella 17.00.-ni, et mitte takistada käsitöölaada ning hilisemat rongkäiku Loone linnusele.

Busside parkimisel on abiks liikluskorraldajad. Liiklust reguleerivad liikluskorraldajad. Suur palve on Kohila rahvale. Jätkem sellel päeval oma sõiduvahendid alevi

liikumiseks koju ning jalutagem ühest tegevuspaigast teise.

Õhtusele üritusele Loone linnusel pääseb vana Viljandi maanteed mööda, kus liikluskiiirus on samuti piiratud, kuid sellegipoolest tasub liiklejail, eriti jalakäijail olla ettevaatlik ja tähelepanelik. Loone linnuse parklas, kus eraldi hakavad seisma autobussid ja väikesõiduvahendid, korraldavad parkimist liikluskorraldajad.

Rahvakultuuripäeva liiklustoimkond

Haiba lastekodu - kodu või asutus?

Harjumaal Kernu vallas Haiba külas kerkis neli aastat tagasi nagu imeväel üks punase kivikatusega maja, mis tänaseks on olnud kodus kuuekümnele vanematele ja kodust ilma jäänud lapsele. Peale Muraste lastekodu sulgemist, mille ülalpidamine osutus liialt kalliks, otsustati rajada Harjumaale uus lastekodu Kernu valda. Ükski teine vald seda riski võtta ei soovinud. Kernu vallavolikogu tegi aastaid tagasi julge otsuse, mis on enast igati õigustanud. Lastekodu rajamisega loodi vallas juurde 30 töökohta, üks poolleiolev hoone sai elu sisse. Lastekodu hoones olev raamatukogu on kasutamiseks kogu vallarahvale.

Haiba lastekodu.

Haiba lastekodu alustas tegevust 1. detsembril 1999. aastal. Esimesed lapsed tulid siia elama 21. detsembril. Ametlik avamine toimus 29. detsembril. Varjupaik alustas tööd 20. jaanuaril 2001. aastal.

Elatakse nagu ühes tavalises peres

Lastekodu avamisest tänaseni on lastekodus viibinud 60 last, nendest kolm on läinud koju tagasi ja kaksteist saanud endale uue kodu. Kõige noorem laps on olnud viie päeva vanune ja kõige vanem 17aastane. Kasvandikud õpivad kaheksas erinevas koolis (sh ühes kutsekoolis), kaks käivad kohalikus lasteaias ja üks Kurtide Kooli juures asuvas lasteaias. Varjupaigas on viibinud 90 last. Lastekodu ja varjupaiga teenust kasutavad Harjumaal omavalitsused, kaks last on Kohila vallast. Nii on hea pidada sidet lapse kodukohaga.

Lastekodus elatakse pere-

dena – kolme peret, igas 12 last. Nende elu kulgeb nagu ühes tavalises peres - koos tehakse süüa, kraamitakse tube, triigitakse pesu, niidetakse muru ja tehakse koolitööd. Lastekodu muusikaõpetaja on kõik lapsed pannud laulma ja pilli mängima. Abiõpetaja tegeleb väikeste laste arendamisega ja suurte õpingute toetamisega. Tänu headele sõpradele saame käia matkadel, teatris, loomaaias ja mujal huvitavates kohtades, mis aitab lapsel näha elu väljaspool lastekodu.

Pealtnäha tundub, et lapsega, kes on sattunud lastekodusse, on nüüd kõik korras - kaugeltki mitte. Lapsele parim kasvamisekoht on ikkagi perekond. Kui seda ei ole võimalik tagada, siis on vaja leida asenduspere. Kindlasti on meil Eestis perekondi, kes on nõus lapsi aitama, leides neile koha oma südames ja kodus. Siin-

kohal siirad tänud neile, kes on endale võtnud perekonda kasvatada võõra lapse - see on suurim heategu ja iga lapse jaoks parim lahendus.

Igal lapsel Soomes oma ristivanem

Lastekodu saab raha riigilt. Tänu Harjumaal omavalitsuste ühisele rahalisele toetusele kolm aastat järjest on asutus suurepäraselt toime tulnud. Lisaks toetavad meid sponsorid, kelle raha eest on ostetud väikebuss, mänguväljak, arvutid, koolitarbed, riided, mänguasjad ja muu vajalik. Sponsorite poolt on organiseeritud terve rida väljasõite erinevatele üritustele (sh kaks sõitu Soome). Suuremad sponsorid on **Turu linna Lions klubi Aninkainen, kiirkullerfirma TNT, AS Veho Eesti, AS Eltex ja Hansapank**. Igal lapsel on Soomes oma ristivanem, kes peab teda mees sünni-

päeval ja jõulude ajal.

Tänu Harjumaal omavalitsuste ja teiste sponsorite abile on lastekodus tööl abiõpetaja, arvuti- ja muusikaringi juhendaja. Regulaarselt kasutame psühhiaatri ja logopeedi teenu-

Nelja aasta jooksul on lastekodus viibinud 60 last.

seid. Sõidutame lapsi iga päev kooli ja tagasi. Lastekodu kasvatajad omandavad erialast väljaõpet ning lastele on tagatud ööpäevaringne professionaalne valve.

Lisaks lastekodu ja varjupaiga teenuse müümisele on lastekodu käivitanud erinevaid ennetavaid projekte abivajavate laste toetamiseks, kajastanud lastekaitseprobleeme ajakirjanduses ja teinud ettepanekuid lastekaitsetöö paremaks korraldamiseks nii maakonnas kui ka ministeeriumi tasandil. Täna on lastekodu kohad täis ja vajadus uute kohtade järele juba olemas. Haiba lastekodu on elu sisse saanud. Nüüd on küsimus: kas leida kiiresti lastele asenduspereid või ehitada lisaks veel üks lastekodu ja kui, siis kuhu?

SIGRID PETOFFER
Haiba lastekodu juhataja

Saku kooli V b klassis on tublid õpilased

Kevad on kokkuvõtete tegemise aeg. Saku Gümnaasiumi V b klassile oli aasta ülimalt edukas, sest 31 õpilasest 16 lõpetas kiituskirjaga – **Reigo Adamson, Anna-Liisa Altmets, Ave Kalmiste, Kaspar Kreek, Sigrid Lugus, Jaanus Läti, Kaspar Pajos, Gerli Rapper, Riin Rehema, Reelika Riis, Sigrit Sepper, Andreas Siniväli, Kristina Šadeiko, Marju Tajur, Kärt Vilt, Marie Öun**.

Lisaks neile oli kümnel õpilasel tunnustusel ainult neljad ja viied, neist viiel ainult üks neli. Selliste tulemusteni ei ole Saku Gümnaasiumis enne jõutud. See on võimalik ainult pideva tubli tööga nii koolis kui kodus. Edukuse taga on peale õpilase kindlasti ka vanemad ja aineõpetajad.

Selle klassi kõik õpilased, 13 poissi ja 18 tüdrukut jõuavad lisaks õppimisele tegelda ka palju muuga. Aktiivselt on kaasa löödud maakondlikel ja kooli aineolümpiaadidel matemaatikas, tööõpetuses ja õpi-ostkustes. 3124 osavõtjaga rahvusvahelisel matemaatika-võistlusel Känguru saavutas **Jaanus Läti** hinnatava 49. koha. Tublilt osalesid lapsed ka kunstinaimatustel ja mitmel spordialal, küll judos, motosportis, tennis, iluuisutamises jm. Ka mälumänguritena on nad võitnud 5.-6. klasside arvestuses esimese, teise ja kolmanda koha, samuti spordiviktoriinis.

Koos emakeeleõpetajaga andis klass välja oma lehe Klassi Kaja, mille valmimisest võttis osa 20 õpilast.

Peale sisuka õppetöö jõudis klass organiseerida kahepäevase välilaagri, osaleda Estonia ooperiprojektis ja koolis korraldatud karikate ning medalite näitusel, käia ekskursioonidel, pidada koosolekut koos vanematega jpm.

Tore õppeaasta oli!

Soovin kõigile õpilastele, emadele, isadele ja vanavanematele ning õpetajatele päikeseküllast suve. Täna meeldi-va koostöö eest!

KERSTI VISSOV
Klassijuhataja

Kajamaal on eriline kool, mille sarnast Eestimaal teist ei ole

Lõppev õppeaasta oli Kajamaa lastealgkoolile kolmeteistkümnnes, tõine ja edukas.

3. septembril 1990. a taasavati Kajamaal lastealgkool ühe lasteaiariühmaga (9 last) ja ühe liitklassiga (12 last). Mõõdunud on olnud paremaid ja halvemaid aegu. Rõõmu teeb see, et maja on kena, et õueala muutub iga aastaga kaunimaks, töötajad õppimishimulised ja teathtelised ning on jätkunud lapsi, kes meie majas õppida ja areneda tahavad.

Viimased viis õppeaastat on Kajamaa algkoolis õpetatud lapsi, kes vajavad tasanudõpet. Nende jaoks on moodustatud kolm liitklassi. Liitklass ei ole küll parim variant, kuid Saku vald on võimaldanud rakendada tööle poole koormusega abiõpetaja ning saame õppetööd korraldada ka väiksemates gruppides. Lisaks toimuvad veel individuaaltunnid.

Kajamaa algkooli tasanudklassides õpetatakse küll üldkooli riikliku õppekava jär-

gi, kuid arvestatakse õpilase tegelikke võimeid. Hinnatakse diferentseeritult. Mahajääjatele koostatakse individuaalne õppekava. Lapsevanematega sõlmitakse õpilepingud, st kokkulepe, millises mahus mingit õppeainet õpetatakse, milliseid tulemusi oodatakse, kuidas teadmisi hinnatakse, milline on kodupoolne tugi ja millist tuge laps vajab. Suurt tähelepanu pööratakse individuaalsele tööle, eriti kõneravile, abiks on psühholoog ja psühhiaater. Tänapäeval on tugisüsteemi vaja rakendada ka tavakoolis. See on küll rahaliselt kulukas, kuid on ju meie eesmärk arendada last nii, et ta edaspidises elus toime tuleks.

Viimastel aastatel on Kajamaa koolis suurenenud nende laste arv, keda tuleb õpetada lihtsustatud õppekava järgi. Selleks on õpetajad käinud kursustel. Koostöös Kosejõe koolis tegutseva Harjumaal nõustamiskomisjoniga oleme saanud anda igale lapsele võimetekohast õpetust.

Meil õpib ka hüperaktiiv-

seid lapsi, kelle õpetamine nõuab pidevat koostööd kodus. Nende laste areng on keeruline, nõuab õpetajalt ja kooli töötajatelt lapse mõistmist ja ebastandardseid lahendusi kriisiolukordadest väljumiseks. Meie õpetajad on asunud end ka selles osas täiendama.

Edukaks tööks on õpetajale vajalikud head õpikud-käsiraamatud ja muud õppevahendid. Kooli metoodilisse kabinetti oleme muretsenud õpetajatele abiks raamatuid, tabeleid ja õppevahendeid. Tihti on õpetajad tulnud koolituselt ja õelnud, et meie majas on need raamatud ja õppevahendid ammu kasutusel, mida teised nägid esimest korda kursustel.

Koolielu kulgeb Kajamaal kindlas rütmis - 45 minutit tund ja 15 minutit vahetund. Tunni lõpetab õpetaja klassi seinal tiksuva kella järgi, tunni kutsus kõiki saali ükselt korrapidaja-õpetaja. Vahetunni ajal klassiruumides ei olda, treppidele ei koguneta. Enamikul hommikutel võtab lapsi riiehoiust vastu juhataja, kellele lapsed saavad oma mure-

Kajamaa koolis arvestatakse õpilaste tegelikke võimeid.

dest ja rõõmudest kõnelda. Kui kodutöö on jäänud tegemata, on 7.30–8.00 see võimalik ära teha.

I ja IV õppeveerandil toimusid ujumise ja kehalise kasvatus tunnid Saku Spordikeskuses. IV – VI klassi poiste tööõpetuse tunnid peeti reedeti Kurtina kooli töökojas. Lasteaiariühm käis teisipäeva pealelõunal Saku Päikesekillu lasteaias ujumas.

Koolilaste tarvis töötavad meisterdamise, näite- ja kunstiring ning lasteansambel. Viimastel veerandil käis pikapäe-

varühma õpetaja lastega Saku Spordikeskuses ujumas.

Meie sõitudeks on vald raha eraldanud ja SAMAT meid lahkelt sõidutanud. Sel õppeaastal tulid appi ka psühholoog Merike Sisask ja psühhiaater dr King. Meie igapäevaelule on rõõmsaid värve lisanud ja toetanud paljud asutused ning eraisikud, kellele siiras tänu.

SIRJE ÕRUSTE
Kajamaa kooli juhataja

Segadus Hageri esimese apteegiga

29. mail külastas Hageri muuseumi Ingrid Palm, kelle vanaisa Carl Alfred Ellrich olivat avanud Hageris apteegi 1888. aastal. Ingrid Palm on Rootsi Kuningriigi kodanik.

Proua Palmi meenutuste järgi interneeriti vanaisa pärast I maailmasõja puhkemist Saksamaale. Ingrid Palmil oli kaasas hulgaliselt fotosid vanaist, vanaemast ja ka tema sõnul Hageri apteegimaja foto aastast 1904.

Esialgne üllatus oli suur. Palusin fotodest teha kohapeal koopiad, sellega aga proua Palm ei nõustunud, väites, et meie elektroonika võib need olulised pildid ära rikkuda. Ingrid Palm lubas fotodest ise koopiad teha ja Hageri muuseumile saata.

1. juunil külastas proua Palm veelkord muuseumi. Vaatasime hoolega fotot hoonest, mida küllaline ütles olevat Hageri apteek. Kahjuks ei sarnanenud see 1904. aastal üle võetud maja üldse praegusele. Kas Hageri esimene apteek asus ikka selles majas, mida seni teame ammusest aegadest, alates Hageri apteegimaja olemisest. Kui oli, siis millal toimus ümberehitus? Või asus pildil olev maja hoopiski kusagil mujal? Carl Ellrichi abikaasa Jenny ostis Kohila apteegi 8. mail 1914. aastal Karl Karlsonilt. Aga kus asus sel ajal Kohila apteek? Ingrid Palmi fotol olev maja ei sarnanenud ka ühegi Kohilas oleva majaga.

Siinkohal palun lehelugejatelt abi. Kui kellelgi on mingisuguseid andmeid nii Hageri kui ka Kohila apteegi kohta, olgu need siis vanavanemate meenutused või pildid, siis palun andke endast teada Hageri muuseumile. Igasugune informatsioon on teretulnud.

Täna Jüri Vallsalu ja Laura Välikut abi eest!

MIHKEL TOMSON
Hageri muuseumi juhataja

Saku Gümnaasiumi medaliga koolilõpetajad 2003

Kuldmedaliga **Kairi Kärblane** ja **Piret Pärnpuu** (12a klass).

Hõbemedaliga **Kadri Kaasik** (12a kl), **Annika Tee**, **Helena Tubli** ja **Merja Pukari** (12b kl).

Nii rohkem medalite sadu ei ole Saku Gümnaasiumis aastaid olnud.

Kuidas me lasteaiale mänguväljakut ehitasime

Meie õpetaja **Natalia** oli väga innukas ja tahtis tervet klassi kohe midagi kasulikku tegema rakendada. Idee oli tal juba olemas – ehitame Saku Päikesekillu lasteaiale mänguväljaku. Aga kust saada raha? Osalesime Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi korraldatud konkursil. 18. detsembril tuli õpetaja särades klassi ja teatas: "Saimegi raha!"

Ehitamisest võttis osa terve Saku gümnaasiumi 11. klass. Vaja läks nii raamatupidajaid, kokatädisid, arhitekte, projektijuhte, kaameramehi, arste ja muidugi tublisid töömehi endid. Ohje hoidsid oma käes brigadirid **Argo Tamm** ja **Martin Saukas**. Ehitustöö kestis 8. maist 2. juunini. Pärast kooli käis lasteaia usin töö: saeti, puuriti, värviti, kaevati ja vahepeal suheldi uudishimuliku meetriikkuste põlvkonnaga.

Ilmes ka ootamatuid takistusi, näiteks lasteaia kivine muld ja mõningane kogenema-

tus. Aga ei karda raskusi pioneer! Appi saabus isade komando, keda tahame siinkohal nimepidi kiita ja südamest tänada: **Erkki Peterson, Jüri Kaup, Peeter Mahon, Alvar Tähe, Andrus Rootalu, Vallo Vilbiks, Juhan Maripuu, Koit Soasepp, Sven Saar ja Marti Palmiste**. Ehitamiseks vajaliku puidu vedas kohale **Hannes Tori**. Nii lasteaialaste kui meie endi isad aitasid

nõu, jõu ja tööriistadega. Ka lasteaed oli väga koostööaldis, meile usaldati tööruumid ja köök. 3. juunil pärast lindi pidulikku läbilõikamist kuulutati vastvalminud labürint, kaev ja vigvam lastele mängimiseks avatuks. Head mängulusti ja päikselist suve!

KATRIN LAIVERIK
NELE NÕU
11. klassist

Kohila kool on öko-kool

Peale põhikooli lõpuaktust heisati Kohila gümnaasiumi ees vihmasajus roheline lipp, mis näitab, et tegu on öko-kooliga. Vihmasadu lipuheiskamispäeval on ehk sümboolne, sest Rohelise Lipu projekt käsitles just veeteemasid. Eestis osales projektis ja sai ka roheline lipu neli kooli – Viimsi gümnaasium, Kohila gümnaasium, Ala ja Sauga põhikool.

Rohelise Lipu projekt on Keskkonnakoolituse Fondi (FEE) üks alaprojekt. FEE eesmärgiks on tõsta läbi oma programmide globaalsel tasandil inimeste keskkonnaalast teadlikkust. Eesti osaleb FEE Sinilipu liikumise projektis alates 1994. aastast ja Öko-koolide ning Noorte Keskkonnareporterite projektis alates 2001. aastast.

Rohelise Lipu projekti käivitamiseks Eestis tehti koostööd Taani keskkonnaorganisatsiooni Danich Outdoor Council/Friluftsrådetiga. Small Grant Facility fondi kirjutatud projekt kiideti heaks ja 2001. aasta märtsis käisid kuus Eesti koolide õpetajat tutvumas Taani öko-koolidega. Rohelise Lipu projektis osalevad koolid valiti välja koostöös kohalike omavalitsustega nii, et erinevad regioonid oleksid sellesse haaratud.

Kohila gümnaasiumis käivitatus Rohelise Lipu projekt 2002. aasta alguses. Selleks moodustati keskkonnanõukogu, mida juhtis bioloogiaõpetaja Edith Maasik. Põhituumikuna tegeles projektiga kooli ökoloogiaring.

"Tegelikult oli see kogu kooli projekt," ütles Edith

Kohila gümnaasiumi ees lehvib nüüd roheline lipp.

Maasik. "Seda aitasid läbi viia aineõpetajad, kes arendasid tundides teemakohaseid arutelusid. Me tegime seda projekti kõik koos."

Kohila koolis uuriti - vee ringlust looduses ja selle teemad Kohilas; mida õpilased teavad vee säästmisest; joogivee kvaliteeti. Koostati reklaamvee ja postreid, millega tutvustati vee säästmise vajadust ja võimalusi. Uuriti Keila jõe olukorda, sest ka jõevee kva-

liteet on oluline. Rohelise Lipu projekt on säästva arengu projekt, mis peab jõudma selleni, et tulevikus hakatakse kesk-konda rohkem säästma.

2002. aasta 1. novembriks esitasid neli kooli tehtust raportid, mille vaatas üle MTÜ Hoia Eesti Merd juurde moodustatud komisjon. Kõik neli hinnati öko-kooli Rohelise Lipu vääriliseks.

ESNE ERNITS

Õpilased teevad filmi poliitilistest vaadetest

Kohila gümnaasiumi 9. a klassi noored plaanivad jaanipäeva paiku alustada filmi "Sigade koalitsioon" võtetega. Filmi stsenaariumi kirjutas juba osava näitlemisega tuntust kogunud 9. klassi õpilane Martti Helde. Tema on ka "Sigade koalitsiooni" operaator ja produtsent.

"Ükskord olime bussijaamas ja nägime maamessi plakati," rääkis Martti filmiidee sünnist. "Plakati peal olid sead. Naersime, et ha-ha, sellest saaks ju hea filmi teha. Kolm nädalat läks mööda ja hakkasime asja tõsisemalt võtma. Arutasime koos läbi, mis ja kuidas tuleb ning mina panin selle kirja.

Filmi teemaks on Kohila noorte poliitilised vaated. Süžee on humoristlik, nalja tõsisest poliitikast isegi rohkem," lisas Martti.

"Filmis on kümme osatäitjat. Tegevus toimub ühes aias... sellises, kus on loomad. Millised, sellest saate aru juba filmi pealkirjast. Näitame nende omavahelisi suhteid, võitlust võimu üle. Kõik tahavad võimule pääseda."

Võib-olla hakkab aias nohistama ka üks päris siga. Inimnäitlejate leidmiseks kuulutati koolis välja konkurss. "Sigade koalitsioon" saab olema tummfilm, millel on taustamuusika ja all subtiitrid.

Tummfilmi on algatuseks ehk lihtsam teha, arvasid noored kinomeistrid.

Võtted algavad jaanipäeva paiku, mil eksamitega on ühele poole saadud ja lõpupeod peetud. Kaameramehiks on Martti Helde ise.

"Mul on filmist silme ees oma nägemus ja seda on kellelegi teisele raske lahti seletada," ütles ta. "Kus me filmime, see on veel teadmata. Otsime veel kohta ja aeda tuleb ka ehitada. Sellist aeda nagu me oma kujutlustes näeme, pole veel realselt kohanud. See peab olema ikka tõeline seaaed."

Filmiseks peaks noorte sõnul kuluma kuu, näha saab seda aga uuel kooliaastal.

Tänavu kevadel otsiti üle vabariigi näitlejaid filmi "Sigade revolutsioon". Kohila kooli kineastid ütlesid aga, et nende filmiga siin paralleele tõmmata ei saa.

"Meie filmi, "Sigade koalitsiooni" mõte tuli ikka messi-plakati pealt ja nii saame oma arvamust avaldada. Näitame, et ka noored oskavad midagi teha. Meie filmi pealkiri on väga hea ja sobib sisuga ideaalselt. Peale pealkirja muud sarnasust "Sigade revolutsiooniga" tõmmata ei saa, sest sisu on ikka päris erinev."

ESNE ERNITS

Rootsi Kuningriigi toetusel teostuv projekt TEADMISTE ÜLEKANDMINE EESTISSE: EHITUSHOOLDUS TRADITSIOONILISTE MATERJALIDEGA

LUBJASEMINAR
16.-17. juulil Kohilas

Lektorid: Knut Åkesson või Hans Hedlund, ECS-Teknik AB, Rootsi
Lektor ja tõlk: Lea Täheväli Stroh, StrohKonsult EF, Rootsi

1. PÄEV

9.00 – 17.00

Sissejuhatus. Ehitushoolduse eesmärk ja vahendid. Lubja keemia ja ringlus. Katsed fenoolfaleiiniga. Erinevad lubjasordid ja nende valmistamine. Lubjapasta valmistamine (film). Lubimõrdi valmistamise põhimõtted. Erinevate lubimõrdide valmistamine (praktiline töö). Sisseviskekiht, täitekihid ja viimistluskiht (praktiline töö). Kvaliteedi kindlustamine süsihappeveega. Krohvi uuesti kasutamine. Puumajade krohvimine (film).

2. PÄEV

9.00 – 17.00

Eelmise päeva kokkuvõte. Fassaadi ettevalmistamine ja krohvimine (film). Karniisid ja sooned (film). Lubivärviga värvimine (film). Lubivärvi proovide kogu "Lubivärv 90" tutvustamine. Traditsioonilise lubivärvi valmistamine ja värvimine (praktiline töö). Lubi-liimvärvi ja traditsioonilise lubivärvi erinevused, lubi-liimvärvi pigmenteerimine ja kasutamine (praktiline töö). Soolad müüris - ohverkrohvimine (film). Fassaadide probleemid (film).

Projektijuht: Lea Täheväli Stroh
E-post: lea@stroh.nu, Mobiil Eestis: 058 02 54 27

Koduümbrus üllatas vaatamisväärsetega

“Ma olen nelikümmend aastat Salutagusel elanud, aga pole veel kordagi Pahkla Suure kivi juures käinud,” nentis Angerja-Pahkla haridusseltsi korraldatud jalgrattamatka eel Maie, üks rännumeestest.

Jalgrattamatka mõte tekiski sellest, et küllaltki oluline osa kohalikest elanikest, eriti need, kes on Angerja ja Pahkla maile kodu rajanud viimastel aastatel, ei tea piirkonna vaatamisväärsetest kuigi palju.

Ehkki maikuine ilm meenutas vihma, tuule ja jahedusega rohkem oktoobrit, kogunes matkale 27 jalgratturit vanuses 8–61. Inimesi oli Salutaguselt, Prillimäelt ja Kohilastki.

Päeva lõpul nenditi väsinult, et tagasihoidlikuna näivas koduümbruses on hulk väga eripäraseid vaatamisväärseid, millega tutvumiseks ühest matkast ei piisa.

Mitmekülgne loodus ja rikas ajalugu

Angerja Pahkla-mail on tegemist tavalise Ida-Euroopa lausmaa loodeosaga, kus pinnamoodustised on tekkinud mandrijää tegevuse ning jääaja-järgsete geoloogiliste protsesside tagajärjel. Erilisi kõrgendikke ei ole, küll aga leidub hulk rändrahne, millest suurim ongi Eestimaa kivide kuningaks ristitud Pahkla Suurkivi, mille ümbermõõt on 29,5 m ja kõrgus 4,8 m.

Läbi külade voolab Järlepa järvest allikaterohke Angerja

oja, mis varem suubus Väana, nüüd aga kanalite kaudu Piritajõe jõe. Leidub ohvriallikaid, kivikalmeid ja kultusekive.

Lisaks mitmekülgele loodusele on piirkonnal olnud rikas ajalugu. 1963. ja 1986. aastal kolhoosi karjalautade ehitustööde käigus avastatud ja hilisematel arheoloogilistel kaevamistel leitud hõbeesemed, mida hoitakse Ajaloomuuseumis Angerja hõbeaarde nime all, annavad tunnistust, et vanim asustus oli seal juba viikingite ajal – 10.-12. sajandil. Arheoloogide hinnangul hävis tollane hoonestus 13.-14. sajandil, mida võib seostada Jüriöö sündmustega.

Kui varem jutustaksid...

Jalgrattamatk algas Angerjamäe vana kõrtsi varemete juurest. See on olnud tüüpiline 19. sajandil ehitatud kõrtsihoone, nagu neid oli kõikjal maantee ääres, olgu Sillaotsa kõrts Kohilas, Katlepi, Traani, Raudalu kõrtsid Tallinna. Angerjamäel on paiknenud ka sepikoda, hiljem külanõukogu, raamatukogu, kolhoosi kontor ja töökoda. Nüüd on hoone varemes. Maja taga on väike kausjas raba, ilmselt endise järve põhi, mida kaldaid nimetavad geoloogid Angerja-Seli servamoodustisteks.

Piirkonna vanim ehitus on muidugi Angerja varemes vassallilinnus, tüüpiline kindlustatud mõisamaja, rajatud 14.-15. sajandil. Ehituslikult sarnased hooned on ka Vigalas, Velisel ja Keilas.

Rännumehed ronisid jul-

Rännumehed ronisid julgelt uurima, kus oli muiste elanike elupaigad, kus muldvalid ja kaitsekraavid.

gelt uurima, kus oli muiste elanike elupaigad, kus muldvalid ja kaitsekraavid. Rahvasuu räägib, et linnuse alt minevat salakäik Salutaguse mõisa alla.

Angerjalt väntasid ratturid viimasajus Pahkla mõisa, kus samuti kõik hooned varemetes. Rahvasuu järgi läinud viimasel mõisaomanikul Lindemanil kõik hooned ükshaaval nagu iseenesest kahtlaselt põlema – kindlustushüvitise saamiseks. Hiljem olid mõisasüdamas karjalaudad ja seal elas hulk inimesi. Nüüd on hoone-test järel tondilossid.

Kaunis turvakodu ja lagastatud mets

Pahklas asub omapärane turvakodu, Champilli küla, kus elavad kogukonnana noored, kes üksi eluga toime ei tule. Turvakodu rahvas lööb kõigis küla üritustes innukalt kaasa. Seekord rääkisid noored ise matkajatele oma elust, näitasid ilusaid maju ja lautu. Turvakodus on 14 lehma, kelle eest elanikud hoolitsevad, samuti hulk maad, kus kasvatatakse kartulit, aedvilja ja marju oma tarbeks.

Oma osa piirkonna olustiku kujunemisel oli muidugi mitukümmend aastat Pahkla metsades paiknenud Nõukogude armee raketibaas. Met-

sa rajati viiekorraline kõigi mugavustega elamu 70 ohviteriperele, loomulikult ka kasarmud ja klubihooned ning hulk sõjarajatisi – maa-aluseid garaaže ja punkreid, kõrgeid radaritorne. Isegi helikopteri betoonist maandamisplats oli olemas. Maastik kujundati tundmatuseni ümber. Et asi jäi pooleli, sellest annab tunnistust kaks hiiglaslikku raketiringi, millele nüüd otstarvet ei leita.

1990. aastate algupoolel lahkunud sõdalased jätsid maha laastatud ala, mida kohalikud ja kaugemaltki marodöörid veelgi enam lagastasid.

Ühest matkast ei piisa

Haridusseltsil kumab idee luua metsa militaarrada või harkata pakkuma šokiturismi.

Pole ime, et Maie mitukümmend aastat Suure kivi juurde ei saanud. See seisib ju keset sõjaväe maa-ala, kuigi sinna looduskaitsete nõudmisel põhja poolt lubati kahe traataia vahelt soldatite valvsa pilgu all minna.

Mõnes mõttes hoidis vene vägi piirkonna kontrolli all, kuigi teenistusest lahkuvad noormehed püüdsid kivile oma autogramme jätta. Praegu aga kipub turistide sekka inimesi, kes loodusest ja loodushoiust midagi ei pea. Matkajad avastasid, et keegi oli lausa kivi peal lõket teinud, kivi ümber oli aga pudeleid ja prahti.

Matkajad käisid veel Mägarakivi ja Mari nutukivi juures. Kõigi kividega on seotud hulk legende.

Palju kohti jäi käimata. Olgu siis näitleja Theodor Altermanni sünnikoht, Põhja-sõja-aegne palktee paik, Hiieotsa hiiekoht ja allikas või Kaharpea uhke määnd. Südid lõpetajad lubasid, et niisuguseid matku tuleb korrata. Kõige viisama ränduri auhinna sai Kohila gümnaasiumi II klassi poiss Rainer Loit.

HILLE TÄNAVSUU

Saku Spordikeskuses on võimalik harrastada seitset spordiala

2002. aastal lõppes Saku gümnaasiumihoone ümberehitus ja valmis kaasaegne spordikompleks. Käesoleva aasta 13. veebruaril nimetati see Saku Valla Spordikeskuseks. Sinna alla hakkasid kuuluma veel jalgpallistaadion, tenniseväljakud ja taastusravikabinet Päevakeskuses. Spordikompleksis on jõu-, võimlemis- ja aeroobikasaal, ujula ning sportmängude saal. Spordikeskuse peamine eesmärk on luua head tingimused nii õpilastele kui täiskasvanutele sportimiseks, koordineerida valla sporditegevust vastavalt elanike huvigruppidele ning teha koostööd spordiühendustega.

Spordikeskuses on täna

võimalik tegelda järgmiste spordialadega: korvpall, ujumine, kergejõustik, saalihoki, sulgpall, tennis ja võrkpall. Tuleval hooajal lisandub ka jalgpallitreening.

Elanikke teenindamine õppetöö ajal kella 17.00–22.00. Koolivaheaegadel, nädalavahetustel ja riiklikel pühadel aga 10.00–22.00. Pakume külastajatele jõusaali ja ujula kasutamise võimalust ning aeroobika ja vesiaeroobika treeninguid.

Külastuskord ujulas kestab 90 minutit, mille sisse kuulub ka auru- ja leilisaun. Oleme püüdnud hoida ujulahinnad rahvale taskukohased. Võrreldes ümbruskonna ujulatega, on

meil püsiklientidele (inimesed, kes on ostnud 10 korra kaardi) kindlasti soodsaim hind. Ujula ja jõusaali külastuskord maksab täiskasvanule 40 krooni ning õpilasele, üliõpilasele ja pensionärile 25 krooni, 10 korra piletid vastavalt 300 ja 200 krooni.

Tänaseks oleme lõpetamas oma esimest hooaega. Arvan, et oleme selles muutuste keermises küllaltki hästi toime tulnud ja võime lugeda hooaja kordaläinuks.

RISTO LALL
Saku Valla Spordikeskuse juhataja

Koht, mida hobused soovivad!

Selleks kohaks on Ruila Tall, mis asub Kernu vallas Ruila mõisa kaunitel maadel, kus on hobustega tegeletud üle 20 aasta. Juba Haiba sovhoosi ajal osteti kolm ratsahobust Praegu on Ruila Tallis 65 hobust.

Vanad laudad on kohandatud tallideks ja juurde on ehitatud uus sisemaneer – koht, kus saab talvel ratsutada. Välihooajaks on kasutusel kaks liivapõhjalist ja üks muruplats. Hobustele on ca 15 ha rohumaa, kus nad saavad vabalt ringi joosta ja rohtu näksida.

Ruila Tallis treenivad oma hobuseid Eesti parimad ratsutajad – Rein Pill, Triin Bergmann, Margit Mägi ja noortekoondis “Silver Spur”.

Ruila Talli sõbralikud ja hakkajad treenerid pakuvad järgmisi teenuseid:

- ratsutamise õpetamine noortele, vanadele, algajatele ja edasijõudnutele eesti, soome, vene ja inglise keeles
- hobuste koolitamine
- laste suvelaagrid
- võimalus tulla laagrisse oma hobusega

- hobuste majutus
- Tulge kohale või helistage tel. 05028473, et saada osa uuest mõtteviisist, mis ütleb, et RATSUTAMINE ON ELUSTIIL!

KAITY KIRSIPUU

Ruila Tallis treenivad oma hobuseid Eesti parimad ratsutajad.

Kapa Rock 2003 on tänavu juba neljandat korda

9. augustil on Kohilas Tohisoo pargis neljandat korda rockfestival – Kapa Rock. Pika päeva jooksul astuvad lavale tuntumad ja vähemtuntumad bändid, näiteks **The Gekos** (Kohila), **Evolution Of The 6th Dimension** (Prillimäe), **Kreeker** (Kohila), **Crux** (Taebla) **Bluelight** (Soome), **Ruffus** jt. **Miks siis üldse Kapa Rock ja Kohila?**

Vastab Kapa Rock 2003 peakorraldaja ELARI LEND:

Kohilas on pikad levimuusika traditsioonid, järjepidevus ja Kapa Rock aitab seda veelgi enam edasi viia ja teadvustada ka noortele kohaliku kultuuri üldist suunitlust ja tausta. Nii väiksest kohast kui Kohila on väga palju muusikuid levimuusika tippu jõudnud. Kui Raplas on Linnapea Rock talvine siseüritus, siis Kapa Rock on Rapla maakonna suvine rocküritus.

Mainisid, et Kohilas on olemas rockmuusika vallas järjepidevus. Mis mõttes?

Tallinna Pedagoogilise Seminari noorsootöö III kursuse lõputöös uurisin Rapla maakonna noorteansamblike teket, nende tegevusega seonduvat ja liikmeid. Sealt siis... Kohila esimeseks ansamblikuks võib nimetada 1966. aastal alustanud koolibändi nimega Kapriisid. Sellest ajast alates on siin, Kohilas, tegutsenud pidevalt mõni ansambel, ka siis, kui mujal oli vaikselt aeg. Täna sel päeval võib öelda, et Kreeker on juba vanem tegija, kui liikmed noorukesed. Viimane siin alustanud bänd on praegu The Gekos, kus mängivad Kohila kooli 8. klassi poisid.

Kui vaadata teisi kohti Raplamaal, mida oma uurimustöös käsitlesin – Järvakandi, Märjamaa ja Rapla, kus on ka stationaarne muusikaline tegevus toimunud, siis Kohilas on muusikaline tegevus olnud elujõulisem, perspektiivsem. Ka kohaliku omavalitsuse toetus on siin suur.

Esimesel Kapa Rockil esinesid peamiselt Kohila bändid...

Kapa Rock 2003 peaesineja on Vaiko Eplik ja ansambel Ruffus.

Jah, peamine valikuprintsiip on see, et kõik bändid, kes on viimase aasta jooksul Tohisool bändiruumi kasutanud ehk siis kohalikud ansamblid ja mõned veel Raplast ning Tallinnast, siis nemad saavad lavale eeljärjekorras.

Veel astuvad lavale mujal festivalidel silma jäänud, huvitavad, perspektiivsed ansamblid. Peaesineja on Ruffus, samuti oma kodubänd. Ja veel on ka üks väliskülaline, tänavu Soomest. Käisime Kreekeriga Nurmirock'il ja sealt tekkisid väga head suhted Nurmijärvi kergemuusikaühingu ja Kohila poolt Eesti Lavamuusikaühingu vahel. Selle koostöö esimese sammuna tuleb Nurmijärvilt esinema küllaltki professionaalne ansambel Bluelight.

Kui palju piletiraha tuleb kaasa võtta?

25 krooni. See on sümboolne summa, kui võrrelda teisi muusikaüritusi.

Kuidas on see võimalik?

See on võimalik tänu sellele, et Kohila vald toetab meie üritust kolmandiku ulatuses.

Eelarvest kolmandiku peaks moodustama piletimüük ja ülejäänud toetused, fondid.

Laupäeval, 9.augustil lõu-

na paiku hakkame peale ja lõpp on hiljemalt 23.30. Meie ürituse stiil on see, et lõppeb alati keskööks ära. Konkreetsest ja rahulikult, suhtudes mõistvalt nendesse inimestesse, kes ei ole nii suured vastava muusika huvilised. Hiljemalt 12 öösel on alevis vaikus.

Miks peaks tulema Kapa Rockile?

Kapa Rock on piisavalt suur ja omapärane üritus, kuhu tasuks tulla nii noortel kui vanadel. Muusikat on väga erinevatele maitsetele. Vanemale publikule vihjeks nii palju, et ka sel aastal on plaanis teha üks ühisprojekt, kus astuvad üles Kohila kooli vilistlastest bändimehed – Silver Koit, Alar Kaidmäe, Arlin Vooremäe, Erik Laanmets, Ivo ja Toomas Vanem, Harmo Kallaste, Siim Mäesalu, Liis Mäesalu, Kadi Toom. Kui koduõuele nii odavalt nii hea muusikaüritus kätte tuuakse, siis on väga raske öelda põhjust, miks mitte tulla Kapa Rockile.

ESNE ERNITS

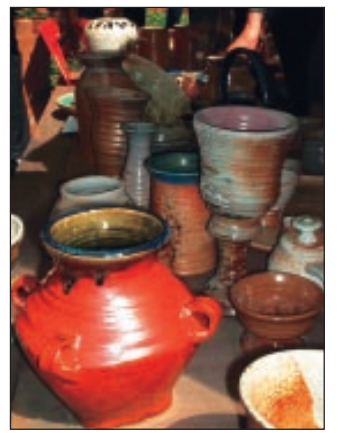
Suurevormilise keraamika sümposion Kohilas

Kohilas Tohisoo mõisapargis asub nii Eestis kui Baltikumis ainulaadne puudega köetav anagama tüüpi keraamikaahi, kus kodu- ja välismaised kunstnikud oma taieseid põletavad.

Paar aastat on juulikuine suurevormilise keraamika sümposion ilmestanud kohaliku kultuurielu. Nii ka tänavu...

30. juunist - 21. juulini on Kohilas Tohisoo mõisas III rahvusvaheline suurevormilise keraamika sümposion teemal "Figuur looduses", kus osalevad kunstnikud üle maailma - Adam Abel (Poola), Ilze Emse (Läti), Nora Blazeviceute (Leedu), Risto Hämäläinen (Soome), Charlotte Wilhelmina Moorrees (Holland), Edita Rydhag (Rootsi), Jeng - dao Hwang (Taiwan) ning Urmas Puhkan, Anu Rank-Soans ja Jaak Soans (kõik kolm Eestist).

Kolme nädala jooksul valmistatakse taieseid ja sümposion

Keraamika puupõletusahjus valminud taiesed on kaunid ja ainulaadsed.

kuulmineerub 21. juulil näitusega. Aga Tohisoolle võib keraamikute nokitsemist kiikama tulla kogu sümposioniga. Põnev on ju näha, kuidas töö valmib ja milline on see pärast põletust ahjust välja võttes. Üllatusi valmistab see alati kunstnikele endalegi.

ESNE ERNITS

KOHILA VALLA KULTUURIKALENDER

JUULI

- 28. juuni - 18. juuli** Näitus Kohila raamatukogus "Koduloo-uurimine Raplamaal"
- 1. - 21. juuli** Rahvusvaheline keraamikasümposion, Kohila Koolituskeskus
- 1. - 31. juuli** Näitus Kohila raamatukogu lasteosakonnas "Ellen Niit -75"
- 5. juuli** Hageri kihelkonna päevad
- 16. - 17. juuli** V Raplamaa Paepäevad Kohila Kiviaidas
- 19. - 31. juuli** Näitus Kohila raamatukogus "20 juuli – rahvusvaheline malepäev"
- 20. juuli** Romantilist muusikat suveõhtuks Tiit Peterson kitarr ja Tauno Saviauk flööt, Tohisoo mõisas
- 7. - 11. juuli** Liikuv mänguväljak "Mäng on väikese inimese töö", MTÜ Raplamaa Noored

Info Hannely Toater 32-959/ 052 61 225

KERNU VALLA KULTUURIKALENDER

- 22. juunil** kell 22.00 Kernu valla jaanituli Kernu paisjärve ääres
- 23. juunil** kell 21.30 Laitse seltsimaja jaanituli
- 21.-22. juunil** Kernu Derby ratsavõistlused Ruilas Kohatu küla päev

Jalgpalliklubi Kernu Kadakas II liiga kodumängud Kernu staadionil.

Vastased:

- 15. juunil** kell 14.00 JK Sõrve
- 12. juulil** kell 18.00 FC Elva
- 26. juulil** kell 18.00 JK Tarvastu
- 10. augustil** kell 14.00 Pärnu JK Kalev SK
- 16. augustil** kell 18.00 FC Valga II
- 5. septembril** kell 18.00 HÜJK Emmaste
- 13. septembril** kell 18.00 FC Hiiu Kalur Kärdla
- 5. oktoobril** kell 11.00 JK Sõrve
- 19. oktoobril** kell 12.00 FC Elva

Toimetaja:

Esne Ernits, Kohila valla leht
tel: 055 64 77 19

e-post: esne@hot.ee

Abilised:

Evi Johandi, Viivi Rehema, Ingrid Pöder
Saku valla leht Saku Sõnumid
e-post: ss@sakuvald.ee
Andres Pitk, Kai Ups
Kernu valla leht Oma vald
Küljendus ja trükk
Spin Press

Armas Saku händi rahvas,
Saku illemestrite puubi ja muuseum saab kogu rahva jaoks avatud suure pidupidamisega 20. juunil algusega kell 20.00.

Tasuvõttamöödulundega hääld Eesti õlut ja hinnitagam heha maitsele loitudoga.
Juurde hääld pidu ja pillerkaar.

Saku
Tallinna mnt. 2
Tel. 6 508 338
Aname Saku Klubi hääld

JUUNI

20.06. kell 19

Suve alguse tähistamine Saku pargis - sportlikud mängud, kotisjooks, lastele huvitavad võistlused, suvepaari valimine. Tiigil süüdatakse lõke, pidu lõpeb kell 2. Õhtut juhivad Jaan Kirss&Co

23.06. kell 20

Jaanipäev Kiisal, külas Soome Maanikka rahvateater. Tänuks mängib valla ansambel.

25.06.

Vallavanema vastuvõtt parimatele koolilõpetajatele ja sportlastele

JUULI

5.07.

Kihelkonnapäev. Osavõtjad Hageri, Saku, Kernu ja Saue vald. Hageri kihelkonnapäevi on tähistatud alates 1986. aastast. Päev algab kell 11 Hageri kirikus jumalateenistusega, kell 14 rongkäik Kiisalt Kurtna laululavale, kus on rahvalik kontsert. Edasi liigutakse Kernu valda, kus leiab aset käsitöölaad ja simman ansambli Kukepillid saatel.

Vabaõhuetendus Tulek Kiisa rahvamaja õuel

25.07. kell 18

AUGUST

5.08. kell 19

Kitarriduo Anastasia Bardina (Moskva) ja Tiit Peterson Saku mõisas

ETV saate "Laulge kaasa" salvestus Saku mõisa õuel

8.08.

Tänavakorvpall Saku Sops Päikesekillu ees

9.08. kell 11

16.08. kell 12

Hobuste võidusõit Steeplechase 2003 Kajamaa külas Adra talus

20.08.

Saku lõõtsa- ja akordionipäev toimub kolmandat korda ning propageerib lõõtsa- ja akordionimuusikat ning rahvuslike ja kohalike traditsioonide järjepidevust. Kontserdid Saku mõisas ja mõisa pargis. Osalevad Pärnu suupilliklubi Piccolo, Viljandi Kultuurikolledži rahvamuusikaosakonna üliõpilased, ansambel Helisev akordion, muusikakoolide õpilased, rahvatantsijad, külapillimehed ja kapellid. Päeva lõpetab simman.

SEPTEMBER

12.09.

Rändteatrietendus Unerohi. Kutselised näitlejad.

Aivi Lintnermann
Saku Huvikeskuse juhataja

VÕIDUPÜHA TÄNAVAKORVPALL

23. juunil kell 10.00

Kohila gümnaasiumi tenniseväljakul

Registreerimine 8.30 – 9.30 kohapeal

Vanuseklassid:

Tüdrukud sünd 1988.a

Tüdrukud sünd 1990.a

Tüdrukud sünd 1992.a

Poisid sünd 1988.a

Poisid sünd 1990.a

Poisid sünd 1992.a

Naised

Mehed

Osavõtumaks:

Noored 25 krooni

Täiskasvanud 50 krooni

Info:

055 67 38 86 (Jüru Pritšin)

052 88 819 (Leo Hansar)